

ارزیابی کیفیت زندگی در شهرک‌های ویلایی مسکونی (مورد مطالعه: خانه‌های ویلایی شهرک نفت اهواز)

فاطمه منصوروار، هادی کشمیری*

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۱۳

نوع مقاله: پژوهشی

صفحه ۶۹ تا ۸۸

چکیده

امروزه تحقیقات در مورد رضایت مسکن در طبقات متفاوت جامعه مورد توجه قرار گرفته است. رضایت مسکونی ارتباط نزدیکی با رفاه ساکنان دارد و به‌طور کلی به‌عنوان یک عامل تعیین‌کننده کیفیت زندگی افراد در نظر گرفته می‌شود. مطالعات کیفیت زندگی شهری از نظر درک نیازها و انتظارات گروه‌های مختلف اجتماعی در مورد مسکن و محیط مسکونی و همچنین ارائه راهکار در سیاست‌های مسکن و شهرنشینی در جامعه از اهمیت بالایی برخوردار است. رضایت مسکونی، ویژگی‌های خانه و محیط آن یکی از عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی است. کلان‌شهرها به دلیل ماهیت پویای خود، دگرگونی‌های ساختاری بسیاری را تجربه می‌کنند و در این فرایند، انتظارات و نیازهای افراد نسبت به محل زندگی خود نیز تغییر خواهد کرد. به‌عنوان مثال مطالعات نشان داد بعد از بیماری همه‌گیری مانند کرونا، مناطق مسکونی کم‌تراکم و ویلایی مورد توجه مردم قرار گرفت. از این‌رو در چهارچوب بهبود کیفیت زندگی افراد، انجام تحقیقات در دوره‌های متفاوت زمانی ضروری است. برخلاف مطالعاتی که بر شهرهای توسعه‌یافته جهان و برج‌های مسکونی متمرکز شده‌اند و ویژگی‌های محیط‌های مسکونی را نادیده گرفته‌اند، این تحقیق ضرورت ارزیابی رضایت افراد در مورد مجتمع‌های مسکونی ویلایی را مورد بحث قرار داده است. هدف از پژوهش حاضر بررسی کیفیت زندگی در شهرک نفت اهواز، استخراج مؤلفه‌های اصلی و میزان رضایتمندی ساکنان این‌گونه شهرک‌ها است. در این پژوهش با استفاده از پرسش‌نامه و روش تحلیل آماری فریدمن شاخص‌های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی در شهرک نفت اهواز مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفته است و نتایج، رضایت کامل ساکنان را نشان می‌دهد. همچنین مؤلفه‌های سطح دسترسی، حمل‌ونقل و امنیت از بیشترین سطح رضایت برخوردارند.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، رضایت مسکن، خانه ویلایی، شهرک نفت، اهواز

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده هنر و معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

^۲ دانشیار گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران. (نویسنده مسئول) keshmirihadi@yahoo.com

۱. مقدمه

امروزه شهرها به جنگلی از بتن و فولاد تبدیل شده‌اند و واقعیت تلخی که جهان امروز با آن مواجه است روح سرد ساختمان‌هاست. روحی که می‌تواند با اندیشه و توان یک معمار در کالبد یک جامعه دمیده شود. معماری هنر شکل‌دادن به زندگی انسان است و ضرورت انکارناپذیر زندگی امروز جوامع بشری صلح و برگشت به طبیعت است و این مهم‌ترین وظیفه یک معمار است. معماری که ساختمان را طراحی می‌کند در واقع داستانی را آغاز می‌کند که به زندگی انسان ابعاد تازه‌ای خواهد بخشید. با این تفکر در معماری باید به شکل زندگی انسان‌ها توجه زیادی داشت. یکی از بزرگ‌ترین معضلات جامعه کنونی عدم توجه و شناخت درست و کافی معماران به پارامترهای کیفیت زندگی است. عدم شناخت درست نسبت به نیازهای طبیعت و انسان باعث ایجاد نوعی تکرار و سرخوردگی در معماری شده که در طولانی‌مدت باعث کاهش کیفیت زندگی فردی و اجتماعی می‌گردد. نوع و شکل فیزیکی مسکن و محیط زندگی تأثیر به سزایی در شکل زندگی و رضایت از آن دارد. ویژگی‌های فیزیکی مختلفی از جمله اندازه، شکل، نوع ساختمان، طرح بلوک و فضاهای سبز، از شاخص‌های مهم در فرم زندگی شهری است، بنابراین، فرم شهری یکی از شاخص‌های غالب در تعیین کیفیت زندگی افراد است (Vijayakumar and Sangeetha, 2021). امروزه باتوجه به برخی مشکلات، از جمله بیماری‌های همه‌گیر، تأثیر شکل شهری بر کیفیت زندگی افراد مجدداً مورد تردید محققان قرار گرفته است. به‌عنوان مثال، مطالعات بر روی تأثیر فرایند همه‌گیری بیماری کووید ۱۹ بر ترجیحات مسکونی افراد، نشان داد که خواسته‌های افراد برای مکان‌های زندگی خود به سمت مناطق مسکونی کم‌تراکم و خانه‌های ویلایی تغییر کرده است، جایی که می‌توانند مکان کاملاً خصوصی خود را داشته باشند (Hsiang et al., 2020). به گفته آنها، به‌عنوان یک نوع‌شناسی مسکن، ساختمان‌های بلندمرتبه بر خلاف ساختمان‌های کم‌ارتفاع، به دلیل طراحی، با الزامات فاصله فیزیکی در تضاد هستند (Mouratidis, 2020; Torres et al., 2021). در نتیجه این وضعیت، جابه‌جایی مسکن از اقامتگاه‌های با تراکم بالا به اقامتگاه‌های با تراکم نسبتاً کم نیز

در برخی کشورها افزایش یافته است (Zarrabi et al., 2021; Bereitschaft & Scheller, 2020). شهرک ویلایی مفهومی از یک سکونتگاه شهری است که به‌اندازه کافی کوچک برای ایجاد یک جامعه است، همچنین به‌اندازه کافی بزرگ است که سطح معقولی از امکانات را ارائه دهد. شهرک‌های ویلایی جایگزینی برای الگوهای اخیر توسعه شهری در بسیاری از شهرها هستند. این‌گونه شهرک‌ها ویژگی‌هایی منحصربه‌فرد مانند کاهش وابستگی به ماشین و ترویج دوچرخه‌سواری و پیاده‌روی، استفاده از حمل‌ونقل عمومی، بازیابی فضای سبز و در کل کیفیت زندگی بهتری را به ساکنین ارائه می‌دهد (Köberl et al., 2024). امروزه شهرک‌های مسکونی ویلایی چیزی بیش از یک مکان برای زندگی هستند. آنها قطب‌های اکولوژیک محور و پویایی هستند که نوآوری در فرهنگ زیست و تعامل اجتماعی را در میان بسیاری از مسائل دیگر ارائه می‌دهند و این عوامل باعث افزایش کیفیت زندگی شهروندان می‌شود (Köberl et al., 2024). در شهر صنعتی مانند اهواز که طیف گسترده‌ای از مهاجران کار زندگی می‌کنند و همچنین هوایی به نسبت آلوده دارد، ایجاد بستری مناسب برای زندگی افراد و متخصصان، از دیرباز دغدغه‌ای برای مدیران بوده است. زمانی که انگلیسی‌ها برای اولین بار نوع خاصی از شهرک‌سازی را برای متخصصان نفتی در شهر آبادان شروع کردند و در ادامه ساخت این‌گونه از شهرک در اهواز نیز ادامه یافت. هدف این پژوهش بررسی تأثیر نگرش حس مکان بر کیفیت زندگی شهروندان ساکن در شهرک نفت اهواز است. به طور خاص، هدف تحقیق درک تأثیر حس مکان بر کیفیت زندگی جامعه شهری است که در شهرک‌های ویلایی زندگی می‌کند. زندگی در آپارتمان که شیوه اصلی سکونت جوامع شهری امروز را در بر می‌گیرد دارای پیامدهای منفی مانند افزایش نرخ بیماری‌های روحی و روانی و حتی جسمی است که می‌تواند سبب مشکلات زیادی در جامعه گردد (حقایق و همکاران، ۱۴۰۲). باید به این نکته توجه داشت که کیفیت زندگی و توسعه پایدار به یکدیگر مرتبط هستند. شاید بتوان گفت که کیفیت زندگی منعکس‌کننده بعد اجتماعی توسعه پایدار است، البته این بدان معنا نیست که کیفیت زندگی فقط تحت تأثیر شرایط اجتماعی است، بلکه کیفیت زندگی ممکن

مادی، کیفیت نظام اجتماعی و کیفیت اکوسیستم و محیط زیست. رضایت مسکونی ارتباط نزدیکی با کیفیت زندگی ساکنین دارد. برخلاف مطالعاتی که بر شهرهای توسعه یافته جهان متمرکز شده اند و ویژگی های محیط های مسکونی را نادیده گرفته اند، این تحقیق ضرورت ارزیابی رضایت مسکونی در بین افراد را مورد بحث قرار داده است. اهمیت و ضرورت پژوهش از آن جهت قابل بحث است که باتوجه به اینکه کیفیت زندگی، ویژگی های کلی اجتماعی و اقتصادی یک ناحیه را نشان می دهد، می تواند برای نظارت بر برنامه ریزی توسعه اجتماعی و شهری به کار گرفته شود. در این پژوهش سعی بر آن است که کیفیت زندگی زیست شهری در شهرک نفت اهواز مورد سنجش و ارزیابی قرار گیرد تا درجه موفقیت این مجتمع مسکونی از نظر میزان برخورداری و رضایت زندگی از دیدگاه مردمی و کارشناسی مشخص گردد. هدف از پژوهش حاضر بررسی حس تعلق به مکان بر کیفیت زندگی در شهرک های مسکونی ویلایی و به طور خاص شهرک نفت اهواز، استخراج مؤلفه های اصلی و میزان رضایتمندی ساکنان این گونه شهرک ها است. باتوجه به هدف اصلی پژوهش پرسش های مطرح شده به قرار زیر است.

۲. سوال ها و فرضیه ها

- میزان رضایت کلی از شهرک نفت از نظر افراد در چه سطحی قرار دارد؟
- شاخص های اصلی کیفیت زندگی در شهرک نفت اهواز چه مؤلفه هایی هستند و از میان شاخصه های کیفیت زندگی کدام شاخصه ها در اولویت ساکنین است؟
- میزان رضایت کلی زندگی در شهرک نفت با امتیاز بالای ۴ از ۵ بالا ارزیابی شده است.
- شاخصه های اصلی، سطح دسترسی، حمل و نقل، امنیت و سرزندگی و هویت محله است که سطح دسترسی در اولویت ساکنان است.

۳. روش تحقیق

پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی مبتنی بر فرایند پیمایشی است که از میان ساکنین مسکن های ویلایی در شهرک نفت اهواز انجام گرفته است. نمونه گیری به صورت

است تحت تأثیر شرایط اقتصادی، اجتماعی و محیطی قرار گیرد. از آنجایی که پایداری متضمن تعادل بین کیفیت های زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی است، سیاست های توسعه پایدار در کیفیت زندگی افراد تأثیرگذار است. در نتیجه، مهم است که بدانیم کدام عناصر مختلف توسعه پایدار دارای بیشترین تأثیرگذاری بر شاخص های کیفیت زندگی است (Teşin et al., 2024). تحقیقات زیادی برای تعیین مؤثرترین ویژگی محله بر رضایت سکونتی ساکنان انجام شده است و عموماً بر روی امکانات رفاهی محیط مسکن تمرکز دارند. در بسیاری از کشورهای صنعتی تصور می شد که مشکلات اجتماعی پس از جنگ جهانی دوم به ویژگی های طراحی محوطه مسکونی (تعداد طبقات، تعداد آپارتمان ها، رابطه ساختمان و فضای باز و غیره) مربوط می شود؛ از این رو از دهه ۱۹۷۰، خانه های ویلایی تک خانواری به شیوه ای از سکونت تبدیل شده اند که بسیاری از خانواده ها آرزوی زندگی در آن را دارند (Güngör & Terzi, 2024). به طور کلی می توان کیفیت زندگی را با استفاده از شاخص های ذهنی و عینی محاسبه نمود. شاخص های ذهنی، منعکس کننده ارزیابی ذهنی افراد از زندگی هستند. این ارزیابی با استفاده از اطلاعات افراد که وضعیت رفاهی خود را از طریق پرسش نامه های مختلف، اظهار نموده اند، به دست می آید. چنین شاخص هایی، نشان دهنده شرایط کلی زندگی افراد و نحوه نگرش آن ها به این شرایط بوده و با جمع آوری و تحلیل آماری این شاخص ها، می توان به ارزش های طبقات مختلف اجتماعی پی برد. در این پژوهش با استفاده از پرسش نامه استاندارد (Debora & Kandos, 2011) به بررسی کیفیت زندگی ساکنان خانه های ویلایی شهرک نفت اهواز پرداخته شده است. محاسبات عینی کیفیت زندگی، بر پایه متغیرهای قابل لمس بنیان نهاده می شوند. این متغیرها به صورت معمول توسط نهادهای رسمی جمع آوری و منتشر می شود. مسائل اقتصادی، بهداشت عمومی، آموزش عمومی، آلودگی شهری و سایر اطلاعات کلی، نمونه هایی از این گونه اطلاعات هستند. هدف روش عینی، بررسی وضعیت جامعه در حالت های کلی است. طبق روش محاسبه عینی، کیفیت زندگی ممکن است به صورت رابطه متقابل میان چهار مشخصه اساسی فعالیت های انسان تعریف گردد، این چهار مشخصه عبارتند از میزان جمعیت، رفاه

آموزش، مسکن و حمل‌ونقل عمومی است که کیفیت کلی زندگی ساکنان این منطقه را افزایش می‌دهد.	شاخص ذهنیت ساکنان محله در مورد کیفیت زندگی و همچنین محیط از عوامل تأثیرگذار بر کیفیت زندگی ارزیابی شده است.	جولان همدان	2024	Gheitarani et al.
طی بررسی‌های انجام شده محققان تراکم پایین ساخت‌وساز و فضای سبز عوامل تأثیرگذار بر کیفیت زندگی است.	نتایج نشان می‌دهد مسکن مناسب و استفاده از فضای سبز بر کیفیت زندگی مردم تأثیرگذار است.	شهرک‌های مسکونی آلمان	2024	Köberl et al.
یکی از عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی کلی افراد ساکن در محله‌های مسکونی، رضایت از خدمات شهری محله، روابط همسایگی و گروه‌های عامل تعلق بود. رضایت مسکونی در مناطق کم مرتبه و فشرده در مقایسه با رضایت مسکونی در محله‌های بلندمرتبه بیشتر است.	این پژوهش در میان معماران و باهدف شناسایی ادراک کیفیت زندگی و تأثیر معماری بر کیفیت زندگی، و موانعی که معماران برای تأثیرگذاری بر کیفیت زندگی درک می‌کنند، انجام شده است. این مطالعات به‌خصوص در ساختمان‌های سازمانی تأکید دارد. نتایج نشان می‌دهد که ادراک کیفیت زندگی در میان معماران با سه بعد اصلی مرتبط است: سلامت، حس هماهنگی، و تجربه خوب؛ بنابراین طراحی معماری می‌تواند کیفیت زندگی را در سه بعد اصلی تحت تأثیر قرار	استانبول	2024	Koçak Güngör et al.
این پژوهش در میان معماران و باهدف شناسایی ادراک کیفیت زندگی و تأثیر معماری بر کیفیت زندگی، و موانعی که معماران برای تأثیرگذاری بر کیفیت زندگی درک می‌کنند، انجام شده است. این مطالعات به‌خصوص در ساختمان‌های سازمانی تأکید دارد. نتایج نشان می‌دهد که ادراک کیفیت زندگی در میان معماران با سه بعد اصلی مرتبط است: سلامت، حس هماهنگی، و تجربه خوب؛ بنابراین طراحی معماری می‌تواند کیفیت زندگی را در سه بعد اصلی تحت تأثیر قرار	این پژوهش در میان معماران و باهدف شناسایی ادراک کیفیت زندگی و تأثیر معماری بر کیفیت زندگی، و موانعی که معماران برای تأثیرگذاری بر کیفیت زندگی درک می‌کنند، انجام شده است. این مطالعات به‌خصوص در ساختمان‌های سازمانی تأکید دارد. نتایج نشان می‌دهد که ادراک کیفیت زندگی در میان معماران با سه بعد اصلی مرتبط است: سلامت، حس هماهنگی، و تجربه خوب؛ بنابراین طراحی معماری می‌تواند کیفیت زندگی را در سه بعد اصلی تحت تأثیر قرار	دانمارک	2024	Jacobi & Bjørner

خوشه‌ای و تصادفی انجام گرفت. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۵۱ نفر انتخاب شد. ابزار پژوهش در این تحقیق، پرسش‌نامه استاندارد "کیفیت زندگی شهری" دبرا و کاندوس ۲۰۱۱ استفاده شد که شامل ۹ سازه اصلی و ۵۱ گویه است. برای سنجش امتیاز هر گویه از نمره گذاری با طیف لیکرت پنج درجه استفاده شده است. ابزار سنجش نرم افزار SPSS و با استفاده از آزمون فریدمن داده ها تحلیل شده است.

۴. پیشینه پژوهش

در اوائل قرن بیستم رفاه انسان چیزی بیشتر از تأمین نیازهای مادی عنوان شد. اگرچه داشتن مسکن نیاز حداقلی انسان بود؛ اما هرگز به یک شاخص قطعی از کیفیت زندگی تبدیل نشد. به‌مرور زمان مفهوم استاندارد زندگی مشروعیت و اثربخشی خود را از دست داد و کیفیت زندگی جای آن را گرفت. از این‌رو در دهه اخیر کیفیت زندگی و ارتباط آن با سایر عوامل اجتماعی، اقتصادی و محیطی در جامعه شهروندان به طور گسترده در جوامع مختلف مورد بررسی قرار گرفت (Smith et al., 2021). در جدول ۱ به طور خلاصه به‌مرور ادبیات گذشته و نتایج آنها پرداخته شده است.

جدول ۱. مروری بر ادبیات گذشته

پژوهشگران	سال انتشار	مکان مورد مطالعه	نتایج و شاخص‌های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی
Marwan, A.	2025	مصر - قاهره	این تحقیق بر کیفیت‌های اجتماعی - فضایی مانند دسترسی به خدمات و امکانات، تعامل با جامعه، و مناطق سبز وسیع بین ساختمان‌ها برای حفظ حریم خصوصی تمرکز دارد که همگی بر رضایت مسکن و کیفیت کلی زندگی تأثیر می‌گذارند.
Alzaim et al.	2024	امارات متحده عربی	نتایج تحقیق نشان می‌دهد اقدامات توسعه پایدار بر کیفیت زندگی مردم در امارات متحده عربی تأثیر می‌گذارد که شامل عواملی مانند مناطق قابل پیاده‌روی، فضای باز، پلیس، مراقبت‌های بهداشتی،

دهد: محیط، تجربه خوب و سلامت.				Gheitarani et al.	2020	همدان	بررسی تأثیر مکان‌های شهری بر کیفیت زندگی مهاجران روستایی. دل‌بستگی به مکان و سرمایه اجتماعی به‌عنوان متغیرهایی که بیانگر حس مکان و جامعه شهری مهاجران روستایی است در کیفیت زندگی مؤثر است.
Mousazadeh, H	2022	اروپا - کشورهای حوزه رودخانه دانوب	پژوهشگران به بررسی کیفیت زندگی در شهرهای مجاور رودخانه دانوب (بوداپست، وین، براتیسلاوا) و تأثیر نگرش حس مکان در مجاورت عوامل طبیعی پرداخته‌اند. نتایج نشان داد سه مؤلفه دل‌بستگی به مکان، هویت مکانی و وابستگی به مکان به‌عنوان متغیرهایی که بیانگر احساس مکان جامعه شهری هستند، با کیفیت زندگی شهروندان ساکن در کنار رودخانه مرتبط است.	(صابونچی و همکاران)	2020	ایران - تهران	با بررسی مجتمع‌های مسکونی در شهرهای جدید اندیشه، پردیس و پرند نشان دادند که رضایت نسبی ساکنین به دلیل مسائل اقتصادی بوده و مؤلفه‌های حس تعلق، تعاملات اجتماعی، سطح دسترسی و ترافیک در وضعیت نامطلوبی است که این نشان‌دهنده پایین بودن کیفیت زندگی به‌خاطر نبود امکانات زیرساخت، نبود مراکز فرهنگی و اجتماعی، تراکم بالا و ازدحام جمعیت است
(آزاده و آبی زاده)	2022	ایران - رشت	در پژوهش این محققان مشخص شد، ازدحام و تراکم بالای ساختمان‌ها روی سلامت روان افراد تأثیرات منفی داشته است، بنابراین با کاهش تراکم و ازدحام در مجتمع‌های مسکونی می‌توان کیفیت زندگی را افزایش داد	Hadavi & Kaplan	2016	مروری	بیان می‌کنند که ویژگی‌های فیزیکی مناطق مسکونی بر رضایت سکونت‌یافته‌ها تأثیر می‌گذارد، علاوه بر این، تحقیقات نشان داده است که ممکن است تفاوت‌هایی در ارائه خدمات شهری در محیط‌های مسکونی با ترتیبات ساختمانی متفاوت وجود داشته باشد
Lim et al.	2021	چین	بررسی‌های این پژوهش ارائه خدمات شهری و اجتماعی مناسب مانند خدمات حوزه سلامت، مسکن، آموزش و امنیت را بر کیفیت زندگی شهروندان مؤثر می‌داند.	Kuo et al.	2009	آمریکا	نزدیکی به طبیعت در محیط مسکونی، زندگی در مسکن‌های ویلایی با محیط‌های مشجر باعث کاهش استرس محیطی، آرامش ساکنان، ارتقای خشنودی و کیفیت زندگی می‌شود
Komalawati et al.	2021	اندونزی	مطالعات نشان داد مردم کیفیت زندگی بالاتر را در مکان‌های زندگی کم‌تراکم و تعاملات اجتماعی بالاتر می‌دانند.	Stone et al.	1982	مروری	دوری از طبیعت به واسطه آپارتمان‌نشینی، باعث انزوای اجتماعی در افراد و به‌ویژه کودکان می‌شود و این موضوع
Zhang et al.	2020	چین	ویژگی‌های خانه و محیط آن مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که بر کیفیت زندگی کلی افراد تأثیر می‌گذارد				

به کاهش کیفیت زندگی و سلامت می‌انجامد.

در چارچوب بهبود کیفیت زندگی، ویژگی‌های فضایی محیط‌های مسکونی مختلف و ارزیابی‌های ذهنی افراد همچنان اهمیت خود را حفظ کرده است. باتوجه به پیشینه پژوهش که مواردی از آن ذکر شد می‌توان به اهمیت نوع مسکن و محیط‌های مسکونی در شاخصه کیفیت زندگی پی برد. همچنین مؤلفه‌هایی مانند ازدحام جمعیت، تراکم بالای ساختمانی، نبود فضای سبز کافی، نبود امکانات رفاهی و مراکز فرهنگی و اجتماعی در کاهش کیفیت زندگی نقش مؤثری دارند. در مطالعات گذشته کمتر به مناطق مسکونی سازمانی و تأثیر آن بر کیفیت زندگی افراد پرداخته شده است. در مطالعه حاضر شهرک نفت اهواز که یک شهرک ویلایی سازمانی است انتخاب شد و شاخصه‌های مؤثر بر کیفیت زندگی ساکنان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج علاوه بر مشخص نمودن تأثیرات یک محیط ویلایی محصور تحت عنوان شهرک بر کیفیت زندگی افراد، همچنین می‌تواند حس تعلق سازمانی کارمندان را مشخص نموده و مختصات پیشرفت یک سازمان را نشان دهد.

۵. مبانی نظری و مدل مفهومی تحقیق

کیفیت زندگی یک ساختار پیچیده و چندبعدی است که معمولاً به رفاه عمومی افراد و جوامع اشاره دارد. مفهومی که معمولاً از کیفیت زندگی استنباط می‌شود، توانایی زندگی شاد و موفق در محیط است (Jacobi & Bjørner, 2024). کیفیت زندگی، جهت تعیین رضایت داشتن یا نداشتن افراد از ابعاد مختلف زندگی تعریف می‌شود. گستردگی، پیچیدگی و چندبعدی بودن این موضوع باعث شده در رشته‌های گوناگونی از جمله شهرسازی، معماری، جغرافیا، جامعه‌شناسی، اقتصاد، روان‌شناسی، علوم سیاسی و مدیریت مورد توجه قرار گیرد. درحالی‌که کیفیت زندگی از دیرباز هدف سیاست‌گذاری‌های صریح یا ضمنی بوده، تعریف و اندازه‌گیری مناسب آن امری دشوار بوده است. یکی از شاخص‌های مهم و تأثیرگذار در جامعه و توسعه پایدار شهری، مسکن است (جمالی و نعمت الهی، ۱۴۰۰). پاسخگویی به نیازهای مسکن جمعیت روزافزون در کلان شهرهای جهان منجر به گسترش فضاهای زندگی عمودی در شهرها شده است (Du et. Al., 2017). کیفیت

زندگی شهری به معنای رضایت کلی شهروندان از فضا، امکانات و خدمات شهری است که هم جنبه عینی و هم جنبه ذهنی دارد. با توسعه برنامه‌ریزی شهری میزان رضایت از کیفیت زندگی در فضاهای برنامه‌ریزی شده از اهداف اولیه و اصلی شهرها به شمار می‌رود. بهبود کیفیت زندگی می‌تواند زمینه‌های دیگر توسعه مانند توسعه اجتماعی و اقتصادی را به همراه داشته باشد. در واقع کیفیت زندگی شهری یکی از اهداف اصلی توسعه پایدار و یکی از مؤلفه‌های اساسی برای شکوفایی و ارتقای وضعیت زندگی است، در نتیجه باید آن را محور توسعه اجتماعی و اقتصادی دانست (شاه حسینی و توکلی، ۱۳۹۹). یکی از وظایف مهم معماران ارتقا کیفیت زندگی انسان هاست، معماران همواره بدنبال یافتن روشهایی هستند که بتواند سطح کیفیت زندگی مردم را بالا ببرد. برای رسیدن به این هدف یک معمار باید مسائل متفاوت و متنوعی را بداند و بر اساس آنها این شرایط را فراهم کند. برای بالا بردن کیفیت زندگی باید معیارهای کیفیت را شناخت، بخشی از این معیارها در فرهنگ‌های مختلف متفاوت است و بخشی از آنها در بین همه انسانها یکسان است و از طرف دیگر سطوح مختلف جامعه بر اساس میزان درآمد دارای کیفیت بالاتری از استاندارد زندگی هستند.

۵-۱. کیفیت زندگی بر اساس هرم مازلو

کیفیت زندگی بر اساس هرم مازلو چند رکن دارد (شکل ۱) داشتن امکانات اولیه زندگی مانند آب، غذا، هوا و نور (نیازهای زیستی)، داشتن سرپناه (نیازهای امنیتی)، داشتن شغل و امنیت اجتماعی، بیمه و... (نیازهای اجتماعی) (Monnot & Beehr, 2022).



شکل ۱. هرم مازلو (رضاییان، ۱۳۷۹)

را حس کرد و تشخیص داد، زیرا این احساس باعث می شود که خاطرات افراد برای ایجاد روابط بین فضا و زمان ایجاد شود. دلبستگی به مکان، فرصتی برای ایجاد بینش اساسی در مورد تعاملاتی است که افراد با یک مکان دارند (Alfaro et al., 2024). مفهوم حس مکان را می توان بر اساس ساختار نگرش به سه صورت بیان کرد: احساسات (وابستگی به مکان)، باورها (هویت مکان) و تعهدات رفتاری (وابستگی به مکان). در ادامه چند فاکتور مهم در ارتباط با کیفیت زندگی که در این پژوهش از سازه های اصلی است مورد بررسی قرار می گیرد.

مسکن: مسکن مکانی است برای زندگی یک یا چند نفر و دارای انواع متفاوتی است. با افزایش روبه رشد شهرها تهیه مسکن به یکی از بزرگ ترین دغدغه های بشر تبدیل شده است. مسکن به عنوان یک تعیین کننده اجتماعی در سلامت شناخته می شود. کمبود مسکن یا مسکن بی کیفیت می تواند بر سلامت جسمی و روانی افراد تأثیر منفی بگذارد (Rolf et al., 2020). مسکن که می تواند به صورت انواع آپارتمان، مجتمع یا ویلایی باشد یکی از پارامترهای مهم در کیفیت زندگی است.

امنیت: امنیت دارای ابعاد متنوعی مانند امنیت روانی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی است که در حوزه سکونت و هم در تعاملات اجتماعی مؤلفه ای شاخص و تأثیرگذار است (منصوروار و کشمیری، ۱۴۰۱).

آموزش: یکی از مهم ترین چالش های ارائه خدمات شهری مسئله آموزش است که در جهت ارتقای سطح سواد و فرهنگ جامعه بسیار مهم است. سطح دسترسی و توزیع عادلانه خدمات آموزشی از مهم ترین شاخص های افزایش کیفیت زندگی است.

محیط زیست: امروزه مسائل زیست محیطی ارتباط تنگاتنگی با مسائل شهری و به خصوص کیفیت زندگی دارند. مدیریت زیست محیطی شهری در عرصه شهر، ۳ عرصه اصلی شامل عرصه طبیعی؛ عرصه انسان ساخت و عرصه اقتصادی - اجتماعی است (UNEP, 1997). توجه به محیط زیست شهری مانند پاکیزگی معابر، جمع آوری زباله های شهری، بهداشت محیطی و... از مسائل بسیار مهم در کیفیت زندگی است.

همان طور که در شکل ۱ مشاهده می شود، دسته اول آنهایی هستند که بدون آن ادامه حیات ممکن نیست؛ ولی بعد از تأمین آن در مرحله بعد کیفیت آن نیز مطرح می گردد. از این دسته اول، دو مورد به معماری مربوط می شود و آن هم هوا و نور است و کیفیت این دو باید در ساختمان به حد مطلوب برسد. گروه دوم داشتن سرپناه است که از یک حداقل مانند چادر شروع شده و به ساختمان های باشکوه می رسد، در این مورد معماری مستقیماً باید استانداردهای لازم را تأمین کند. گروه سوم در معماری می تواند در نظر گرفتن و طراحی فضاهای اجتماعی جهت تعاملات انسانی باشد.

چارچوب مفهومی این پژوهش برگرفته از تحقیق در مورد حس تعلق به مکان و کیفیت زندگی است. نگرش های حس تعلق به مکان می تواند بر کیفیت زندگی در جوامع شهری تأثیر بگذارد. در این پژوهش از یک چارچوب مفهومی، بر اساس روابط بین متغیرهای تحقیق استفاده شده و می توان استدلال کرد که حس تعلق به مکان شهروندانی که در یک شهرک ویلایی سرسبز زندگی می کنند به طور بالقوه بر کیفیت زندگی آنها تأثیر می گذارد و فراتر از آن می تواند در ارتقای روحیه سازمانی نیز تأثیرگذار باشد. پژوهش حاضر چندین پیامد مهم در رابطه با برنامه ریزی و مدیریت مناطق مسکونی در شهرها به ویژه شهرک های ویلایی به دست می آورد. اطلاع از نحوه درک مردم از یک مکان می تواند به درک بهتر واکنش شهروندان به برنامه ریزی و مشارکت شهری منجر شود. نتایج این پژوهش نشان داد که سطح دسترسی بیشترین تأثیر را بر کیفیت زندگی ساکنان شهرک نفت اهواز دارد. براین اساس، نگرش های حس مکان شامل دلبستگی به مکان، هویت مکانی و وابستگی به مکان می تواند کیفیت زندگی شهروندان را بهبود بخشد. این عوامل همیشه به هم مرتبط هستند و بر یکدیگر تأثیر می گذارند. حس مکان یک شاخص اجتماعی است که میزان احترام افراد مختلف به مکان های خاص را اندازه گیری می کند (Mulvaney et al. 2020). باتوجه به حس تعلق به مکان، نگرش ها نسبت به مشارکت، توسعه اجتماعی، رضایت، اشتیاق به زندگی و حمایت از ساخت امکانات رفاهی عمومی در بین مردم، به هم مرتبط هستند (Li et al., 2021). یک محیط خوب برای زندگی، باید حسی از مکان داشته باشد که بتوان آن

افراد با قومیت، فرهنگ و آداب متفاوت بر حسب اتفاق در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند. به‌خصوص در جوامع آپارتمان‌نشین. ولی به نظر می‌رسد همچنان در محلاتی با خانه‌های ویلایی به سبب جمعیت کمتر خانوار همدلی و تعاملات اجتماعی در بین ساکنین وجود داشته باشد.

۵-۲. قلمرو جغرافیایی پژوهش

شرکت نفت در شهر اهواز دو مجموعه مسکونی را در زمان و مکان متفاوت در بخشی از شهر ساخته است. این دو مجموعه مسکونی شامل منطقه مسکونی نیوساید مربوط به دهه پنجاه شمسی با خانه‌های ویلایی بزرگ و مصالح غالباً سنگی و عمدتاً سقف‌های شیبدار تداعی‌کننده معماری منازل منطقه بریم در آبادان است و دیگری شهرک نفت دارای منظری از خانه‌های ویلایی نسبتاً بزرگ، مصالح اغلب آجری و پوشش‌های صاف مربوط به دهه شصت شمسی است که البته نقشه‌های آن مربوط به قبل از انقلاب است. قلمرو جغرافیایی در این پژوهش شهرک نفت اهواز است. شهرک نفت با مساحتی بیش از ۳۰۰ هکتار در شهر اهواز واقع شده است و در این شهرک کارکنان شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب ساکن هستند. طراحی این شهرک به پیش از انقلاب و اواسط دهه ۱۳۵۰ بازمی‌گردد. شهرک نفت، در جنوب فرودگاه بین‌المللی اهواز واقع شده است. این شهرک با طراحی ویژه‌ای که دارد، یکی از بهترین نمونه‌های شهرک مسکونی در ایران به‌شمار می‌رود. این شهرک، علاوه بر فضای سبز قابل توجه دارای چندین بازارچه، دو مسجد، دو حسینیه، یک مجتمع بزرگ تفریحی، فرهنگی و ورزشی، سینما، چندین پارک و همچنین دارای چندین مدرسه پسرانه و دخترانه است. شهرک نفت دارای یک مرکز آتش‌نشانی و یک بیمارستان است، که این بیمارستان، با نام بیمارستان بزرگ نفت، بزرگ‌ترین بیمارستان استان خوزستان است. از دیگر موارد می‌توان به خیابان‌های استاندارد، حمل‌ونقل عمومی، تابلوهای تبلیغاتی، حفاظت ۲۴ ساعته، بهداشت محیطی، واحد فضای سبز و ... نام برد. در بهمن ماه سال ۱۳۹۹ پارک نشاط و ورزش در فضای چهار هکتاری انتهای مجموعه فرهنگی ورزشی شهرک نفت، برای استفاده ساکنان، کارکنان و خانواده‌ها ایجاد شد و میزان سرانه

سطح دسترسی: یک مؤلفه مهم در زندگی شهری است. قرارگیری در موقعیت‌های مناسب شهری، دسترسی آسان به ناوگان حمل‌ونقل عمومی، بیمارستان، مراکز خرید و مجتمع‌های آموزشی موجب ارتقای کیفیت زندگی برای ساکنان محلات و یا مجتمع‌های مسکونی است (منصوروار و کشمیری، ۱۴۰۱).

حمل‌ونقل: مبحث ترافیک نیز از مؤلفه‌های ارتقای کیفیت زندگی است. خیابان‌های مناسب، استفاده از علائم راهنمایی‌وراندگی، فضای پارک خودرو، چراغ‌خطر و ناوگان عمومی از مسائل مرتبط با حمل‌ونقل است.

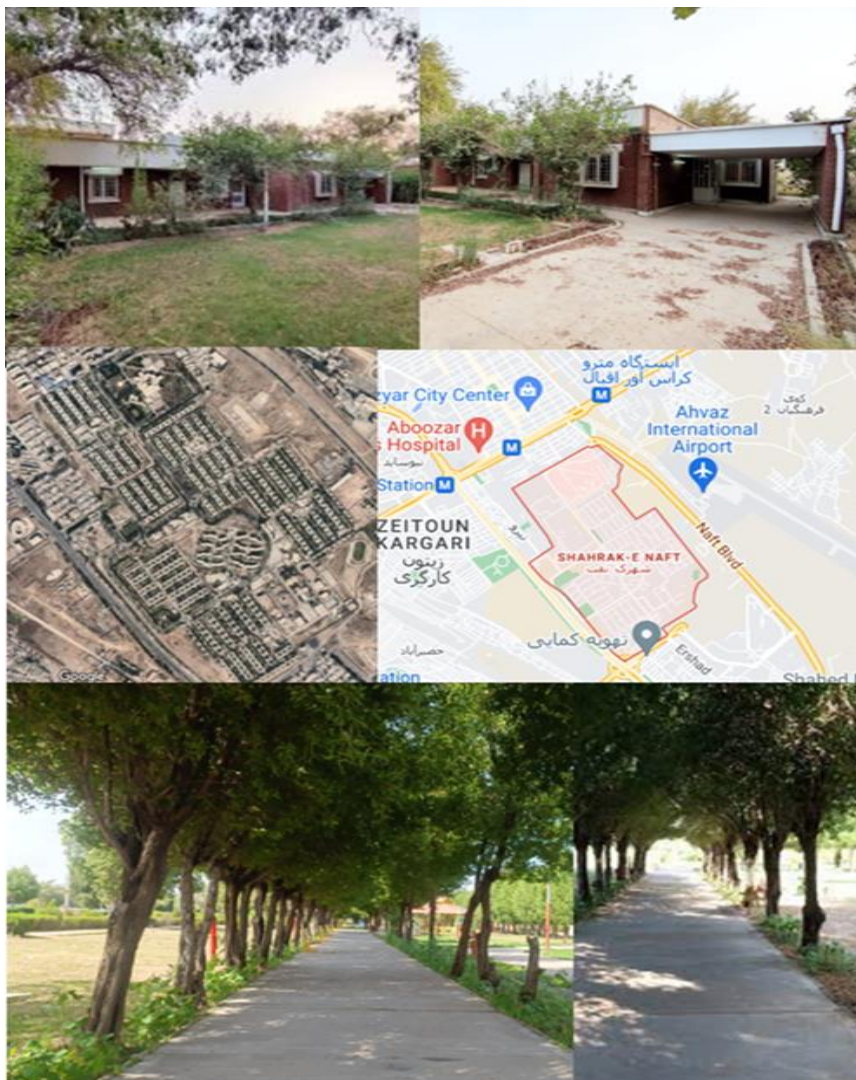
مشارکت اجتماعی: از مهم‌ترین دلایل مشارکت اجتماعی می‌توان به این موارد اشاره کرد: روابط اجتماعی متقابل برای پاسخ‌گویی به نیاز انسان به دلبستگی و احساس تعلق به مکان، ضروری است. دلیل دیگر این است که مشارکت اجتماعی باعث رشد فرد در جامعه خواهد شد (منصوروار و کشمیری، ۱۴۰۱).

اقتصاد: اقتصاد خانواده به بررسی جوانب مختلف چرخه عمر خانواده می‌پردازد (Rozenzweig, stark, 1997). اقتصاد مناسب به معنای امکان تهیه مسکن مناسب و امکان زندگی بهتر است، همچنین اقتصاد باثبات در خانواده باعث افزایش کیفیت زندگی خواهد بود.

هویت محله: محله از خانه‌های مجاور هم در یک فضای جغرافیایی خاص تشکیل می‌شود. امروزه، برای دستیابی به توسعه پایدار شهری، محله بنیادی‌ترین عنصر شهری و پیوند بین شهر و شهروند است. هر محله با ارائه خدمات روزمره مورد نیاز خود و با ایجاد ویژگی خاص موجب می‌شد ساکنان نوعی احساس تعلق و هویت داشته باشند. همدلی ساکنان محلات، ارتباط و تعاملات اجتماعی علاوه بر ارتقای فرهنگی موجب نوعی هویت و سرزندگی اجتماعی است (منصوروار و کشمیری، ۱۴۰۱). تا جایی که گاهی هر شهروند به نام محله‌ای که در آن زندگی می‌کرد شناخته می‌شد و اعتبار اجتماعی کسب می‌کرد. محله از تجمع، به‌هم‌پیوستگی، معاشرت، روابط همسایگی و نوعی اتحاد میان گروهی از همشهریان به وجود می‌آید. البته امروزه با تحولات سیاسی و اجتماعی به وجود آمده، افزایش جمعیت و کوچ جمعیتی این پدیده رو به افول است و محلات کم‌کم ساختار خود را به شکل کلاسیک از دست داده‌اند و تنها

است که دروازه شماره ۱ به اتوبان چهارشیر، دروازه شماره ۲ به سه راه فرودگاه و دروازه شماره ۳ به سمت منطقه مسکونی کوی نفت منتهی میشود که پس از ساعت ۱۲ شب فقط با داشتن کارت شناسایی امکان تردد میسر است (شکل ۲).

فضای ورزشی را حدود ۱۰ درصد افزایش داد. همچنین به دلیل وجود فضای سبز وسیع و آب نما، به طور کلی دمای هوا در این شهرک بین ۲ تا ۳ درجه از بقیه مناطق اهواز خنک تر است. شهرک نفت دارای سه دروازه ورودی و خروجی همراه با نگهبانی



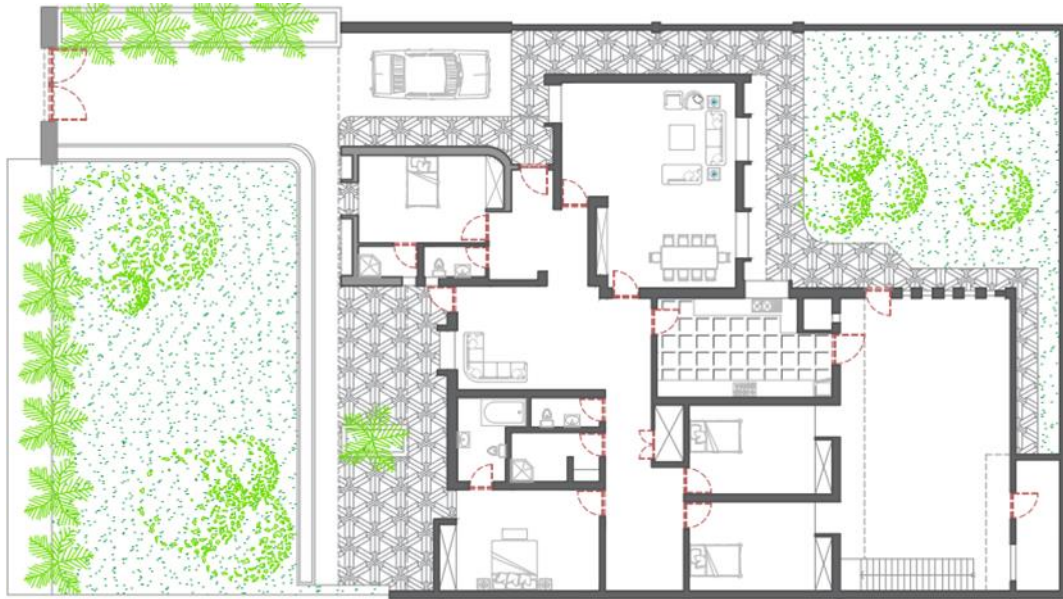
شکل ۲. موقعیت قرارگیری شهرک نفت و نمایی از خانه و محله (گوگل مپ؛ عکس‌ها: نگارندگان)

تربیت، نظارت، کنترل و اجتماعی کردن نیروی کار مطابق ضوابط شرکت. شهرک نفت دارای چند نوع متفاوت از منازل مسکونی به صورت آپارتمان های دو خوابه، منازل ویلایی سه خوابه و چهار خوابه است. منازل آپارتمانی با زیربنای هر واحد ۱۲۰ متر مربع، منازل ویلایی تیپ B دارای ۴ اتاق خواب و زیربنای ۳۱۵ مترمربع و منازل ویلایی تیپ C دارای ۳ اتاق

۵-۳. معماری و تیپولوژی خانه‌های شهرک نفت اهواز

اولین تجربه ساخت شهرک‌های شرکتی در ایران متعلق به شرکت نفت ایران - انگلیس در خوزستان است که در شهرهای آبادان، اهواز، مسجدسلیمان و ... اجراء شده است. این مجموعه ها دارای دو هدف اصلی بودند: اول اسکان نیروی کار و دوم

خواب و با زیربنای حدود ۲۴۰ مترمربع است. که در این مطالعه محدوده خانه‌های تیپ B مد نظر قرار گرفته است (شکل ۳).



شکل ۳. پلان ویلاهای تیپ B شهرک ویلایی نفت-دارای ۴ خواب و حیاط جلویی و پشتی (نویسندگان)

اهواز وجود ردپای طراحان و معماران انگلیسی است که از سنت‌های ایرانی فاصله گرفته و برخی الگوهای غربی را به کار گرفته‌اند. به طور نمونه معماری بنگله‌ها یا خانه‌های ویلایی شهرک نفت برخلاف معماری ایرانی که یک معماری درون‌گرا با حیاط مرکزی است، یک معماری برون‌گرا است. همچنین به‌کارگیری سبک آرت دکو در معماری این بناهاست. سبک آرت دکو، نخستین سبک معماری مدرن غربی است و شناسه این سبک به‌کارگیری اشکال هندسی دقیق و جسورانه و رنگ‌های روشن و آمیخته‌ای از نوگرایی و طراحی‌های مجلل است (Kotb, 2014) که در ساخت ساختمان‌های شرکت نفت انگلیس و ایران در آبادان و اهواز به کار گرفته شده است. سبک آرت دکو به دلیل تأکید بر خطوط و اشکال، دارای تقارن بنیادی است. این رویکرد تقارن در تمام جنبه‌های این سبک از طراحی تا معماری در عمارت‌های شهرک نفت اهواز دیده می‌شود. منازل شهرک نفت اهواز از لحاظ معماری با یکدیگر متفاوت بودند، ولی از لحاظ کیفیت مصالح، طراحی و معماری هوشمندانه و نظارت دقیق دارای تشابه هستند. شرکت نفت، منازل مسکونی را بر اساس اقلیم و عوامل طبیعی و نیز درجه و رتبه شغلی

در علم معماری به خانه‌های یک طبقه، با سقف مسطح واقع در یک فضای باز بنگله اطلاق می‌شود. ساختار این نوع ساختمان در شهرک نفت اهواز به چشم می‌خورد. خانه‌هایی با یک باغچه زینتی حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ مترمربعی در جلوی خانه که درب ورودی اصلی در آن واقع شده و زیربنای خانه که حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ مترمربع است و دارای یک حیاط پشتی است. این واحدهای مسکونی به‌وسیله پرچین‌های گل‌وگیاه از واحدهای مسکونی مجاور جدا می‌شوند. در قسمت چپ یا راست ساختمان اصلی، راهرو بلندی واقع شده که علاوه بر محل پارکینگ اتومبیل، حیاط جلو خانه را به حیاط پشتی متصل می‌کند. اطراف این ویلاها با پرچین محصور شده‌اند که رد پای معماران انگلیسی در این نوع بنا است. به‌کارگیری آرایه‌های اقلیمی و منطقه‌ای در ویلاهای مسکونی شهرک نفت اهواز به‌مانند خانه‌های مسکونی بریم و بوارده آبادان، بخشی از ویژگی‌های معماری شرکت نفت است. بر همین اساس، رعایت سلسله‌مراتب فضایی شامل: فضای باز، فضای نیمه‌باز و فضای بسته و نور، نیم‌سایه و سایه که در معماری منطقه و معماری ایرانی وجود دارد، کاملاً رعایت شده است. ولی نکته جالب و متفاوت در شهرک نفت

کارکنان طراحی و احداث می‌کرد. همچنین تأکید زیادی بر مجتمع‌سازی، شبیه‌سازی و تفاوت در معماری منازل مسکونی داشت. معماران در راستای اهداف روان‌شناختی شرکت نفت معتقد بود خانه‌های متفاوت و غیر هم‌شکل، کارکنان را به کار و تلاش بیشتری برای دستیابی به خانه‌های بزرگ‌تر وامی‌دارد که نتیجه آن سود بیشتر برای صاحبان شرکت نفت بود. طراحی و ساخت خانه‌های شهرک نفت تحت‌تأثیر اقلیم گرم و شرجی اهواز بوده است. با بررسی پلان خانه‌ها آشکار می‌شود به دلیل شدت زیاد آفتاب در سمت شرق و غرب، ساختمان‌ها فرمی کشیده و مستطیلی در امتداد محور شرقی - غربی دارند. این فرم از نظر ایجاد کوران در داخل ساختمان و کاهش رطوبت هوای داخلی فرم مطلوبی به شمار می‌آید. در خانه‌های شهرک نفت از حداقل پنجره برای جلوگیری از تابش شدید آفتاب استفاده شده است (مردانی، ۱۴۰۰). همچنین استفاده از گیاهان بومی مانند درخت نخل و درختچه‌هایی مانند برهان گلی که در تمام طول سال سبز و دارای گل است برای ایجاد فضای سبز و سایه‌انداز و زیبایی محوطه‌های باغی امری هوشمندانه است.

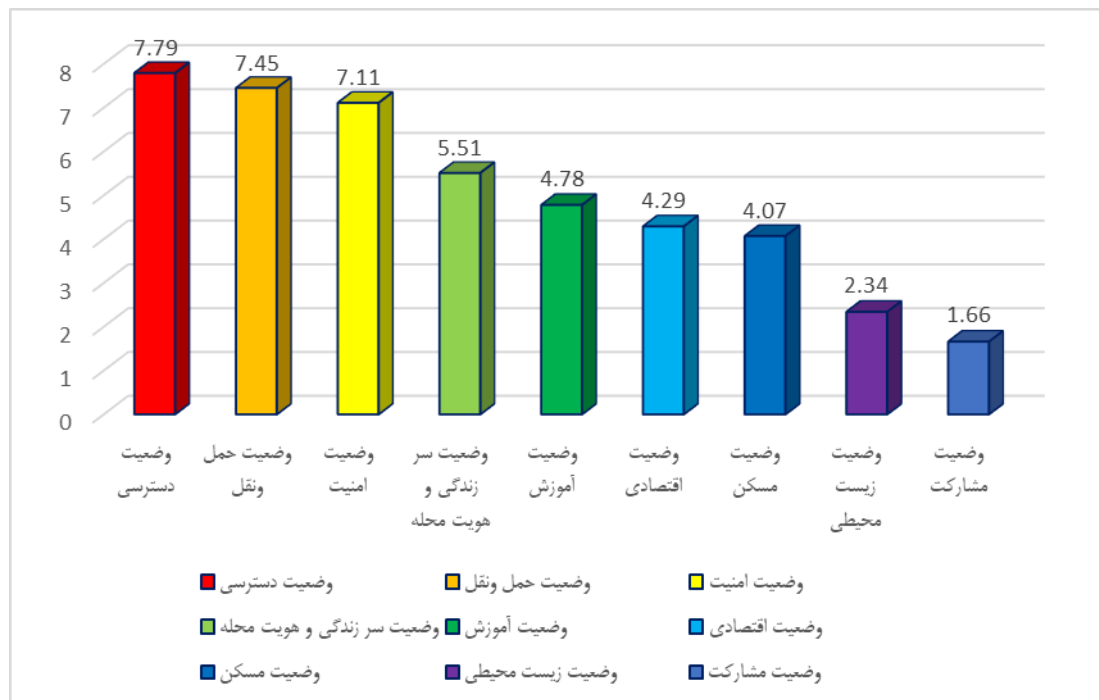
۶. بحث و ارائه یافته‌ها

در این پژوهش با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه مورد نیاز تعیین گردید. پرسش‌نامه در اختیار بیش از ۳۵۰ نفر از ساکنین خانه‌های ویلایی شهرک نفت اهواز قرار گرفت و شاخص کیفیت زندگی در غالب ۹ سازه اصلی وضعیت سرزندگی و هویت محله، مشارکت، امنیت، آموزش، زیست‌محیطی، مسکن، حمل‌ونقل، دسترسی و اقتصادی در غالب ۵۱ گویه و با امتیازدهی طیف لیکرت پنج درجه مورد بررسی قرار گرفت. با استفاده از آزمون فریدمن شاخص‌ها به تفکیک در هر ۹ سازه وزن دهی و رتبه‌بندی شد تا علاوه بر شناسایی مهم‌ترین شاخص، ترتیب اولویت‌ها نیز مشخص گردد. جدول ۲ ترتیب وزن دهی و رتبه‌بندی مؤلفه‌ها را با استفاده از آزمون فریدمن نشان می‌دهد.

باتوجه به داده‌های پژوهش سه شاخص وضعیت دسترسی (امتیاز ۷,۷۹)، حمل‌ونقل (۷,۴۵) و امنیت (۷,۱۱) به ترتیب رتبه اول تا سوم را نشان می‌دهد و دو پارامتر زیست‌محیطی (امتیاز ۲,۳۴) و مشارکت (امتیاز ۱,۶۶) کمترین امتیاز را به خود

جدول ۲. ترتیب وزن دهی و رتبه‌بندی مؤلفه‌ها (نگارندگان)

شاخص	رتبه
وضعیت دسترسی	7.79
وضعیت حمل‌ونقل	7.45
وضعیت امنیت	7.11
وضعیت سرزندگی و هویت محله	5.51
وضعیت آموزش	4.78
وضعیت اقتصادی	4.29
وضعیت مسکن	4.07
وضعیت زیست‌محیطی	2.34
وضعیت مشارکت	1.66
Test Statistics ^a	
N	350
Chi-Square	1814.164
Df	8
Asymp. Sig.	.000
a. Friedman Test	



نمودار ۱. رتبه‌بندی مؤلفه‌های کیفیت زندگی (نگارندگان)

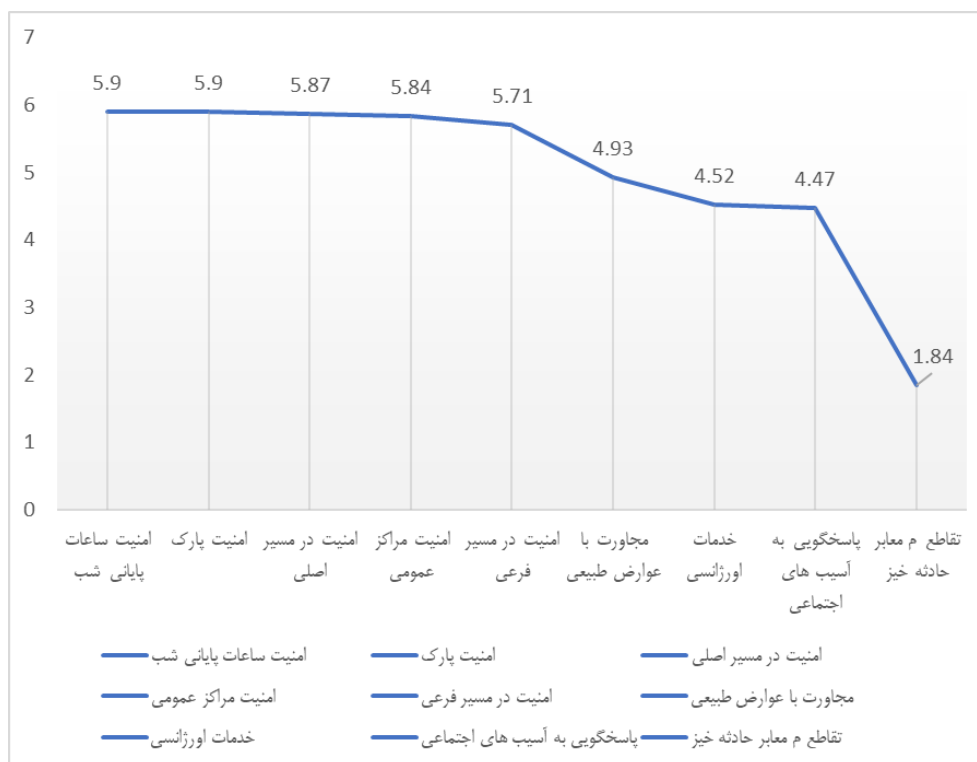
1.84	تقاطع و معابر حادثه‌خیز
Test Statistics ^a	
N	350
Chi-Square	1383.224
Df	8
Asymp. Sig.	.000
a. Friedman Test	

نتایج حاصل نشان می‌دهد تقاطع و معابر حادثه‌خیز، کمترین امتیاز را از نظر ساکنین دارد که گویای عدم رضایت و حادثه‌خیز بودن منطقه است که این می‌تواند به دلیل خلوت بودن معابر، عدم دید مناسب در تقاطع به علت وجود درختان و کمبود علائم اختار و حتی چراغ‌های خطر و آینه در تقاطع باشد. در باقی پارامترها امنیت در سطح بسیار مطلوبی است و طبق نمودار ۲ اختلاف امتیاز مربوط به همان پارامتر معابر حادثه‌خیز است که امتیاز امنیت را کاهش داده است.

مؤلفه امنیت که از مهم‌ترین مؤلفه‌های موجود در کیفیت زندگی است در جایگاه سوم قرار دارد. باتوجه به اهمیت شاخص امنیت با استفاده از روش فریدمن به اختصاص ۹ گویه آن مورد تحلیل قرار گرفت که نتایج در جدول ۳ و نمودار ۲ آورده شده است.

جدول ۳. رتبه‌بندی مؤلفه‌های امنیت (نگارندگان)

رتبه‌بندی	
5.90	امنیت پارک
5.90	امنیت ساعات پایانی شب
5.87	امنیت در مسیر اصلی
5.84	امنیت در مراکز عمومی
5.71	امنیت در مسیر فرعی
4.93	مجاورت با عوارض طبیعی (گسل، رودخانه و...)
4.47	پاسخگویی به آسیب‌های اجتماعی
4.52	خدمات اورژانسی



نمودار ۲. رتبه بندی مؤلفه های ایمنی (نویسندگان)

افزایش تراکم ساختمانی را در ساکنان کاهش داده و اغلب از وضعیت فعلی بافت محله رضایت کامل دارند. در بحث روشنایی معابر به نظر می رسد باتوجه به حجم درختان کهنسال و خیابان های عریض و کوچه های تو در تو مجموعه باید نسبت به افزایش روشنایی و مکان یابی صحیح چراغ ها در مجموعه اقدامات مناسب صورت گیرد.

باتوجه به جدول ۲ وضعیت زیست محیطی و مشارکت در پایین ترین رتبه قرار دارد. باتوجه به بررسی و تحلیل گویه ها به نظر می رسد در بحث زیست محیطی به دلیل باغی بودن محیط و فضای باز زیاد حضور جانوران موزی همچون موش و ... که می تواند امری طبیعی و غیر قابل اجتناب باشد باعث کاهش رضایت ساکنین شده، در بقیه موارد همچون تفکیک زباله به نظر می رسد با یک برنامه ریزی درست و مدیریت فرهنگی و اجتماعی

مشکلات به راحتی قابل حل است. امتیاز پایین مؤلفه میزان مشارکت عدم ارتباط مناسب ساکنین با شورا یا مدیریت

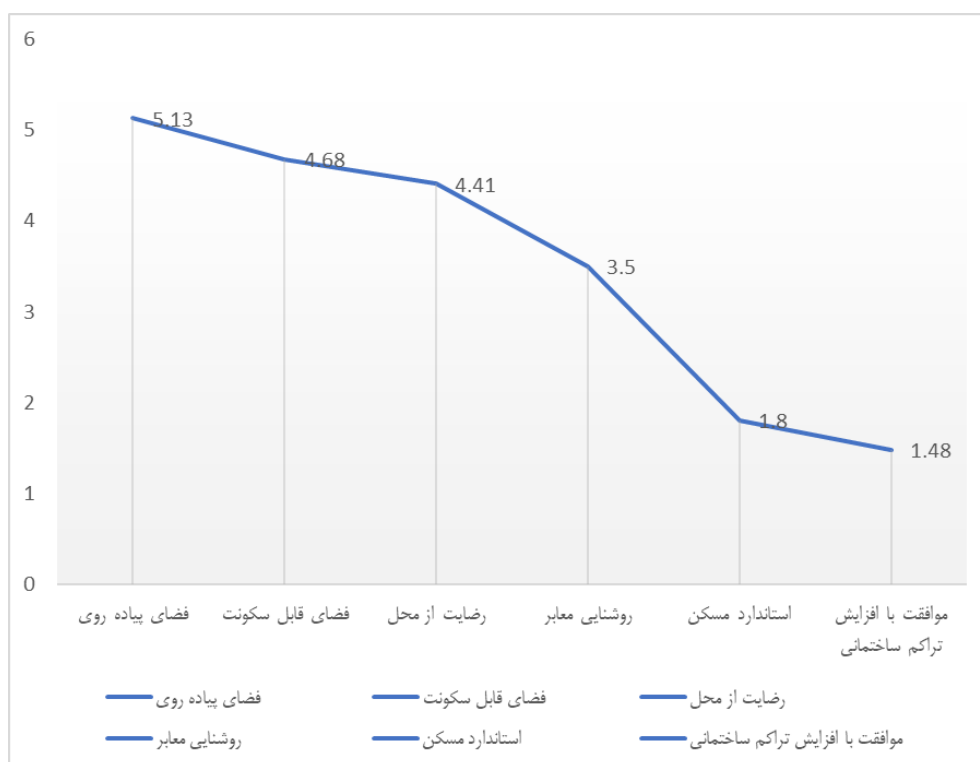
با نگاهی به نتایج، جایگاه مؤلفه مسکن در جایگاه ششم کمی عجیب به نظر می رسد، آن هم در شرایطی که یکی از مؤلفه های مهم کیفیت زندگی است و شاخص کیفیت زندگی نیز از نظر ساکنان امتیاز بالایی کسب کرده است. پس به اختصاص گویه های مؤلفه مسکن نیز از طریق آزمون فریدمن مورد تحلیل قرار گرفت (جدول ۴). پارامترهای میزان و کیفیت فضای پیاده روی، رضایت از فضای سکونت و رضایت از بافت محله امتیاز قابل قبولی کسب کرده است که نشان از طراحی مناسب جاده های سلامت، پارک و فضای سبز مناسب در مجموعه است. ولی پارامتر روشنایی معابر، استانداردهای مسکن (ضد زلزله بودن، عایق صوتی و حرارتی و...) و رضایت یا موافقت با افزایش تراکم ساختمانی امتیازهای پایینی کسب کرده است (نمودار ۳). به نظر می رسد باتوجه به قدیمی بودن ساختمان ها و بافت فرسوده آن ها استانداردهای به روز در آن رعایت نشده و این باعث نگرانی ساکنین است. همچنین باتوجه به بافت باغی شکل ساختمان ها، مساحت زیاد هر کدام از خانه ها و فضای سبز جلو و عقب ساختمان و کیفیت بالای زندگی از لحاظ روحی میل به

1.80	استاندارد مسکن
1.48	موافقت با افزایش تراکم ساختمانی
Test Statistics ^a	
N	350
Chi-Square	1392.414
df	5
Asymp. Sig.	.000
a. Friedman Test	

مجموعه و همچنین عدم ارتباط با سازمان‌های غیردولتی در زمینه‌های مختلف را نشان می‌دهد.

جدول ۴. رتبه‌بندی مؤلفه‌های مسکن (پژوهش نویسندگان)

رتبه‌بندی	
5.13	فضای پیاده‌روی
4.68	فضای قابل سکونت
4.41	رضایت از محل
3.50	روشنایی معابر



نمودار ۳. جایگاه مؤلفه‌های مسکن (پژوهش نویسندگان)

۷. نتیجه گیری

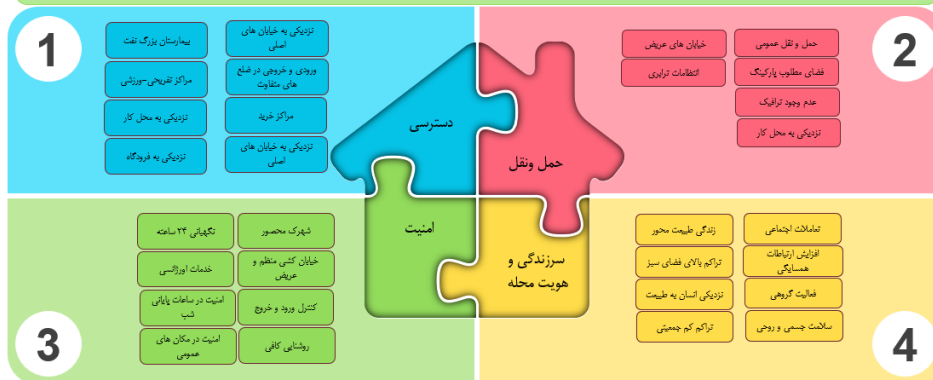
این پژوهش باهدف واکاوی شاخص‌های کیفیت زندگی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای بشر در دنیای امروز و همچنین الگوهای جدید شهرنشینی و در راستای توسعه پایدار شهری انجام گردید. نتایج حاصل نشان داد مؤلفه سرزندگی و هویت محله که نشان از تعاملات اجتماعی دارد امتیاز مناسبی را کسب کرد و جزء چهار پارامتر اصلی است. در مسکن‌های ویلایی به

علت تراکم کم ساختمانی و تعداد خانوارهای کم ارتباطات همسایگی می‌تواند به‌صورت خانواده‌محور باشد و همین امر باعث افزایش تعاملات در یک محله و انجام کارهای گروهی گردد. مانند کارهای فرهنگی و ورزشی. همچنین امکانات رفاهی و ورزشی در یک مجموعه مسکونی مانند شهرک نفت، فضای سبز، پارک‌ها و جاده‌های سلامت به‌خوبی توانسته تعاملات اجتماعی را افزایش دهد. خانه‌هایی با الگوی عمارت

همچنین در شاخص کیفیت زندگی اجتماعی و مسکن به دلیل مساحت بزرگ خانه‌ها، تعداد اتاق‌های مناسب و فضای سبز زیاد، همچنین نورگیر بودن فضاها و تعاملات همسایگی، رضایت ساکنین در جایگاه خوبی قرار گرفته است. تعاملات اجتماعی و سرزندگی، امنیت، آموزش، سطح دسترسی، حمل و نقل، اقتصاد، وضعیت مسکن، مشارکت و زیست محیط هر کدام می‌تواند مؤلفه‌های بسیار مهمی در مطالعات معماری در پژوهش‌های پیرامون کیفیت زندگی باشد. زندگی در خانه‌های ویلایی می‌تواند مبانی تعامل انسان و محیط باشد، توجه به انسان و شرایط زندگی او در محیط طبیعی، می‌تواند باعث پایداری یک جامعه گردد و در شرایط کنونی که ساخت‌وسازهای بی‌رویه و عمودی سازی به سرعت و بدون آگاهی مناسب انجام می‌گیرد و گاهی به لحاظ اقتصادی بسیار پرهزینه‌تر از ساخت مجموعه‌های ویلایی است به نظر می‌رسد توجه به این موضوع و برنامه‌ریزی مناسب جهت ساخت مجتمع‌های ویلایی یا باغ شهری بسیار لازم و ضروری است. تعامل انسان و محیط به‌عنوان یک اصل بسیار مهم در موضوعات روان‌شناسی و سلامت همواره مطرح بوده است و افزایش تعاملات طبیعت‌محور موجب افزایش کیفیت زندگی شهری خواهد شد.

وسط با طراحی باغ جلویی و پشتی منازل در حس سرزندگی ساکنان نقش به سزایی را داشته است. در خانه‌های ویلایی به سبب نزدیک شدن انسان به طبیعت و یک زندگی اکولوژیک علاوه بر افزایش سلامت روحی و جسمی باعث افزایش کیفیت زندگی می‌شود. همچنین مؤلفه امنیت که یکی از مهم‌ترین نیازهای انسان در حوزه سکونت است امتیاز بالایی را در رضایت ساکنین به دست آورد. این امر نشان‌دهنده اهمیت امنیت در حوزه زیست انسان است. باتوجه به نتایج این پژوهش مؤلفه‌هایی مانند وجود فضای باز مانند حیاط یا باغ‌های سبز، استفاده از نور طبیعی، کاهش آلودگی صوتی، کاهش تراکم ساختمانی، کاهش ازدحام جمعیتی و به تبع آن کاهش ترافیک، حریم خصوصی، سطح دسترسی، زیرساخت‌های مناسب شهری و آرامش روان از مهم‌ترین شاخص‌های زندگی در مجتمع‌های ویلایی است. از این رو افزایش کیفیت زندگی باعث افزایش سلامت جسم و روح افراد و خانواده می‌گردد. همچنین نگرش‌های حس مکان شامل دلبستگی به مکان، هویت مکانی و وابستگی به مکان می‌تواند کیفیت زندگی شهروندان را بهبود بخشد. باتوجه به نتایج حاصل در مورد کیفیت زندگی در این شهرک مسکونی می‌توان گفت رضایت ساکنین در کل در وضعیت بسیار خوبی قرار دارد.

با توجه به نتایج این پژوهش مؤلفه‌هایی مانند وجود حیاط و باغ، استفاده از نور طبیعی، کاهش آلودگی صوتی، کاهش تراکم ساختمانی، کاهش ازدحام جمعیتی و به تبع آن کاهش ترافیک، حریم خصوصی، سطح دسترسی، زیرساخت‌های مناسب شهری و آرامش روان از مهمترین شاخص‌های زندگی در مجتمع‌های ویلایی است. مهمترین مؤلفه‌های تأثیر گذار در شهرک مسکونی مورد مطالعه در بخش زیر نشان داده شده است.



شکل ۴. پارامترهای مؤثر در افزایش کیفیت زندگی در یک شهرک ویلایی (نمونه مورد مطالعه: شهرک نفت اهواز)

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی برای اعلام ندارند.

تعارض منافع

منابع

- پورصادقی، سوده، فیضی، محسن، عظمتی، حمیدرضا (۱۳۹۵)، "رده‌بندی شاخص‌های استاندارد جهانی LEED در طراحی فضای ویژه درمان بر پایه ویژگی‌های زیست‌بوم منطقه‌ای؛ بررسی موردی: کلان‌شهر مشهد"، نامه معماری و شهرسازی، سال نهم، شماره ۱۷، ۷۹-۹۸.
- تردست، زهرا، مشکینی، ابوالفضل، رجبی، آریتا (۱۴۰۰)، "تبیین الگوی برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری بیوفیلیک مطالعه موردی: کلان‌شهر تهران"، گردشگری شهری، دوره ۸، شماره ۲، ۶۵-۷۹.
- خداوردی‌جعفری، ناصر، یوسفی، عاطفه (۱۳۹۶)، "معماری بیوفیلیک و توسعه پایدار"، انتشارات سیمای دانش، چاپ اول، تهران، ایران.
- ذوالفقاری طهرانی، مهدیه، مهدوی‌نژاد، محمدجواد، منصوری، بهروز، انصاری، مجتبی (۱۴۰۱)، "توسعه زیست‌سازگار در جغرافیای دارای میراث طبیعی؛ نمونه مطالعاتی: روستای گردشگری ابیان"، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۵۴، شماره ۲، ۴۷۹-۴۹۸.
- رئیسی‌نژاد، امیر افشین، میرحسینی، سید محمد، جهانبخش، حیدر (۱۴۰۰)، "بررسی ارتباط ساختار معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با میزان رضایتمندی گردشگران (مطالعه موردی: اقامتگاه‌های بوم‌گردی روستای جنت رودبار، رامسر، استان مازندران)"، گردشگری و توسعه، دوره ۱۰، شماره ۱ - شماره پیاپی ۲۶، ۸۱-۹۴.
- سازمان میراث‌فرهنگی صنایع‌دستی و گردشگری، ۱۳۹۵.
- عنابستانی، علی‌اکبر، گیاهی، حسن، جوانشیری، مهدی (۱۳۹۷)، "بررسی و تحلیل آثار ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر توسعه سکونتگاه‌های روستایی (نمونه: روستای رادکان شهرستان چناران)"، برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، سال هشتم، شماره دوم (پیاپی ۲۹)، ۱-۲۴.
- لهونیان، وریا، سالم، محمد دانا، منوچهری، سوران (۱۴۰۲)، "تحلیلی بر شرایط توسعه و عملکرد اثربخش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در نواحی روستایی پیرامون تالاب زریوار شهرستان مریوان مبتنی بر رویکرد سیستمی مدیریت گردشگری"، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دوره ۳۴، شماره ۴ (پیاپی ۹۲)، ۴۳-۶۸.
- محمدی‌گرمی، علیرضا، آمار، تیمور، قریشی، محمدباسط (۱۴۰۳)، "تحلیل نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در نظام گردشگری با تأکید بر بعد اقتصادی (مطالعه موردی: مناطق روستایی شهرستان رشت)"، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۱۹، شماره ۱ (پیاپی ۶۶)، ۱۹۹-۲۱۲.
- مویدفر، سعیده، دهقان‌پور، زهره، پاک‌گوهر، علیرضا، دهقانی، مطهره (۱۴۰۲)، "بررسی نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در گردشگری پایدار و حفظ فرهنگ بومی (شهر میبد)"، کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، دوره ۱۱، شماره ۲، ۵۷-۷۸.
- یعقوبی، نورمحمد، مرادزاده، عبدالباست، عرب، عباس (۱۳۹۷)، "ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های توانمندساز بوم‌گردی بر شبکه بهره‌برداران"، علوم مدیریت ایران، دوره ۱۳، شماره ۵۰، ۸۱-۱۰۳.
- Almusaed, A. (2004), "Intelligent sustainable strategies upon passive bioclimatic houses", Arkitektsskole in Aarhus, Denmark.
- Anabestani, A., Giyahi, H., Javanshiri, M. (2017), "An Analysis of the Effects of Establishing Ecotourism Residence on Development of Rural Settlements (A Case Study of Radakan Village, Chenaran County)", Spatial Planning (Geography), 8(2), Ser (29), 1-24. (in Persian)

- Andersen, D. (1993), "A Window to the Natural World: The design of ecotourism facilities", In K. Lindberg & D. Hawkins (Eds.), *Ecotourism: A guide for planners and managers*, 116-133. Vermont: The Ecotourism Society.
- Anup, K.C. (2016), "Ecotourism and its Role in Sustainable Development in Nepal", *INTECH Open Science*, 31-59.
- Baud-Bovy, M., Lawson, F. (1977/1998), "Tourism and Recreation Handbook of Planning and Design", (2nd Ed). Oxford: Architectural Press. (Original publicado em 1977 como *Tourism and Recreation Development*).
- Beyer, D., Elber, B., Spring, F., Revell, G., Anda, M. & Ho, G. (2003), "Challenges for Sustainable Regional Tourism: A best practice model for low-impact nature-base tourism facilities in remote areas", In P. Newman (Ed.), *Proceedings of the International Sustainability Conference in Perth, Western Australia*, 17-19.
- Blamey, Russell K. (2001), "Principles of Ecotourism. Encyclopedia of Ecotourism", David B. Weaver (ed.) Cabi Publishing: Cambridge, MA.
- Briggs, JR. (1987), "Environmental control of modern records, in: Guy Petherbridge (Ed.) *Conservation of Library and Archive Materials and the Graphic Arts*", Butterworths, London.
- Browning, W., O. Ryan, C., Clancy, J. (2014), "14 Patterns of Biophilic Design Improving Health and Well-Being in the Built environment", Terrapin Bright Green LLC, New York NY, Washington DC.
- Ceballos-Lascurain, Hector (1987), "The future of ecotourism", *Mexico Journal* January, 13-14.
- El Anssary, A. (2016), "Interior design for the ecolodge: utilizing design tools in eco-tourism", *Environmental Science, Business*.
- Grazuleviciute-Vileniske, Indre, Daugelaite, Aurelija, Viliunas, Gediminas (2022), "Classification of Biophilic Buildings as Sustainable Environments", *Buildings*, 12(10), 1542.
- Hawkins, D. E. (2004), "A protected areas ecotourism competitive cluster approach to catalyze biodiversity conservation and economic growth in Bulgaria", *Journal of Sustainable Tourism*, 12(3), 219-244.
- Hawkins, D., Wood M., Bittman S., (1995), "The Ecolodge Sourcebook for Planners & Developers", North Bennington, VT: Ecotourism Society.
- Heerwagen, J., Hase B. (2001), "Building biophilia: connecting people to nature", *Environmental Design and Construction*, 30-34.
- Ibenna Paul O.; Obiadi Bons N.; Onuorah I. M.; Mbah P. U.; Kikanme E. I.; Okafor C. C., Aniako C. U. (2023), "The Architecture of Biophilic Tourism, and the Positive Impact in Urban Development and Human Health", *Unizik Journal of Educational Research and Policy Studies* Vol.16 (1), 90-116, <https://unijerps.org>.
- Jafari, J. (2000), "Encyclopedia of tourism", London: Routledge.
- Kahn, Peter H. Jr. (1999), *The Human Relationship with Nature: Development and Culture*, Cambridge, MA, MIT Press.
- Kanwal, Narmeen, Usama, Awan (2021), "Role of Design Thinking and Biomimicry in Leveraging Sustainable Innovation", LUT University, Publisher: Springer, Cham.

- Kellert, S. (1997), "Kinship to Mastery, Biophilia in Human Evolution and Development", Washington, DC: Island Press.
- Kellert, S., O. Wilson, E. (1993), "The Biophilia Hypothesis", Washington, DC: Island Press.
- Kellert, Stephen R. (2005), "Building for life: designing and understanding the human nature connection", Washington D.C.: Island Press.
- Kellert, Stephen R., (2012), "Birthed: people and nature in the Modern World", United States of America. Yale university press.
- Kellert, Stephen R., Calabrese, Elizabeth F. (2015), "The Practice of Biophilic Design".
- Khodaverdi Jafari, Naser, Yousefi, Atefeh (2016), Biophilic architecture and sustainable development, Simaye Danesh Publication, first edition, Tehran, Iran. (in Persian)
- Kiswanto, Amin, Rohman, Hendra, Rudi Susanto, Dwiyono, Edi Saputro, Lilik, Nur Rohman (2022), "Sustainable Eco-Tourism Development Strategy as Tourism Alternative During Covid 19 Pandemic in Posong Tourism Area", International Journal of Tourism, 1(1), 1-17.
- Lahonian, Vorya, Salem, Mohammad Dana, Manoochehri, Soran (2023), "An Analysis of the Development Conditions and Effective Performance of Ecotourism Residences in the Rural Areas around the Zarivar Wetland in Marivan City", Geography and Environmental Planning, Volume 34, Issue 4- Serial Number 92, 43-68. (in persian)
- Lawrence, E.A. (1993), "The sacred bee, the filthy pig, and the bat out of hell: animal symbolism as cognitive biophilia", In Kellert, S.R. & Wilson, E.O. (eds.), The Biophilia Hypothesis. Washington: Island Press, 301-341.
- Mehta, H. (2004), "Ecolodges: Exploring Opportunities for Sustainable Business", International Finance Corporation.
- Mensah, I. (2017), "Benefits and challenges of community-based ecotourism in park-fringe communities: The case of mesomakor of Kakum National Park", Ghana. Tourism Review International, 21(1), 81-98.
- Moayedfar, Saeedeh, Dehghanpour, Zohre, Pakgohar, Alireza, Dehghani, Motahare (1402), "Investigating the Role of Ecolodges in Sustainable Tourism and Preservation of Local Culture (Meybod City)", the Journal of Geographical Research on Desert Areas, 11(2), 57-78. (in persian)
- Mohamadi Garfami, Alireza, Amar, Teymoor, Ghoreyshi, Mohammad Baset (2022), "Explanation the Role of Ecotourism Residences in the Tourism System with Emphasis on the Economic Dimension (Case Study: Rural Areas of Rasht County)", Studies of Human Settlements Planning, Vol. 19, Issue 1, 199-212. (in Persian)
- O. Wilson, E. (1986), "Biophilia: The Human Bond with Other Species", Cambridge: Harvard University Press.
- O. Wilson, E. (1993), "The diversity of life". Harvard University Press.
- Peace, A. (2005), "Managing the Myth of Ecotourism: A Queensland case study", The Australian Journal of Anthropology, 16(3), 321-334.
- Poursadeghi, Soodeh, Feizi, Mohsen, Azemati, Hamidreza. (2015), "The classification of global LEED standard indicators in the design of special treatment space based on the characteristics of the regional ecosystem; Case Study: Mashhad Metropolis", Architecture and Urban Design, 9(17), 79-98. (in persian)

- Raeisi Nejad, Amir Afshin, Mirhoseini, Seyed Mohammad, Jahanbakhsh, Heydar (2021), "Study the Relationship between Architecture Structure of Eco_tourist Residence with Tourist Satisfaction (Case Study: Residence of Janat Rudbar Village, Ramsar, Mazandaran Province)", Tourism and Development, Volume 10, Issue 1- Serial Number 26, 81-93. (in persian)
- Rigatti, V. (2016), "How can an Eco lodge become a sustainable and successful business model: Environmental, social, and economic perspectives", Master of science dissertation in international tourism management, Modul University, Vienna.
- Shrestha, Bipin (2023), "Eco-Resort", Tribhuvan University, Institute of Engineering, Department of Architecture, Pulchowk Campus, Lalitpur.
- Strauss, A., Corbin, J. (1990), "Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques", Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Tardast, Zahra, Meshkini, Abolfazl, Rajabi, Azita (2021), "Explain the Strategic Planning Model of Biophilic Tourism Case Study: Tehran Metropolis", Urban Tourism, Volume 8, Issue 2, 65-79. (in persian)
- The International Ecotourism Society (1993), "Ecotourism Guidelines for Nature Tour Operators", the International Ecotourism Society, Burlington, VT, USA.
- The International Ecotourism Society (TIES) (2015), "Ecotourism Principles", Available at: <https://www.ecotourism.org/news/ties-announces-ecotourism-principles-revision>.
- Wilson, C. (2012), "Nature-based tourism and Conservation", New Economic Insights and Case Studies, Edward Elgar Publishing, UK and USA.
- Wood, M. E. (2002), "Ecotourism: Principles, Practices and for Sustainability", Pub: UNEP.
- Yaghoubi, N. M., Morad Zadeh, A., Arab, A. (2018), "Evaluation of the effects of ecotourism empowering components on the network of beneficiaries", Iranian journal of management sciences, 13(50), 82-103. (in persian)
- Zolfaghari Tehrani, Mahdieh, Mahdavinejad, Mohammadjavad, Mansoori, Behrooz, Mojtaba Ansari (2022), "Biophilic Development in Natural-Heritage-Intensive Geography; Case Study: Abyaneh", Human Geography Research, Volume 54, Issue 2, 479-498. (in persian)

**Evaluation of the quality of life in residential villa settlements
(Case Study: Ahvaz Oil Town villas)****Fatemeh Mansourvar¹, Hadi Keshmiri*²**

(Receive Date: 19 May 2024 Revise Date: 14 December 2024 Accept Date: 03 May 2025)

Research Article**Abstract**

Introduction: Housing satisfaction is closely related to the peace of mind of residents and is generally considered a determining factor in the quality of life of individuals. Investigating the quality of urban life is essential in understanding the needs and expectations of different social groups from housing and residential environments, as well as providing solutions in housing and urban development policies in society at the highest possible level. Residential characteristics, characteristics of the house, and its environment are among the factors that affect the quality of life. People's subjective and objective opinions about the house and its environment affect, their personal lives and their relationships with neighbors at the micro level, their relationships with the neighborhood at the medium level, and their relationships with the city at the macro level. Due to their dynamic nature, metropolises are experiencing many structural changes, and in this process, people's expectations and needs for their place of residence also change. For example, studies show that after a pandemic such as Covid-19, low-density residential areas and villas have attracted people's attention. Based on the studies conducted on the developed cities of the world and residential towers, which ignored the characteristics of residential environments, this study evaluated people's evaluation of villa residential complexes. The present study aims to investigate the quality of life in villa residential towns, especially Ahvaz Oil Town, and to extract the main components and satisfaction of the residents of these towns.

Methodology: The present study is a descriptive-analytical method based on a survey process that was conducted among the residents of villa housing in Ahvaz Oil Town. Sampling was done in a cluster and random manner. The data were analyzed using the SPSS software measurement tool and the Friedman test.

Results: According to the research data, the three indicators of accessibility (score 7.79), transportation (7.45), and security (7.11) rank first to third, respectively. According to the research data, the quality of life is in a very good condition with a score of 4.1 out of 5.

Conclusion: The results showed that in addition to the components of access, transportation, and security, the component of neighborhood vitality and identity, which indicates social characteristics, is a suitable point to be scored and is one of the four main points. In-villa housing, due to the low building density and the small number of households, neighborhood communication can be in the form of family gatherings. Houses with a middle mansion design pattern with front and back gardens have played a significant role in the sense of vitality of residents. In-villa houses, due to the closeness of humans to nature and ecological life, in addition to increasing mental and physical health, increase the quality of life. According to the results of this study, components such as the presence of open spaces such as courtyards or green gardens, the use of natural light, reducing noise consumption, reducing density, reducing crowding and consequently reducing traffic, privacy, accessibility, appropriate urban infrastructure, and peace of mind are among the most important indicators of life in villa complexes.

Conflict of interest: None declared.

Keywords: Quality of life, Housing Satisfaction, Villa, Oil Town, Ahvaz

¹ Master of Architecture Student, Faculty of Art and Architecture, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.

² Associate Professor, Department of Architecture, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran. (Corresponding Author)

keshmirihadi@yahoo.com